

FRÅN JORD TILL JOBB – RESAN BAKOM EN PRODUKT

Syfte: Att eleverna ska förstå hur globala produktionskedjor fungerar, vilka yrken som ingår i dem och hur konsumtionsval hänger ihop med arbetsmarknaden.

Målgrupp: åk 7-9

Tidsåtgång: 60-80 minuter eller dela upp övningen på 2 lektioner

Material till eleverna: Penna

Förberedelser till lärarna: Skriv ut en klassuppsättning av bilaga 1

GENOMFÖRANDE

I den här övningen ska ni få undersöka hur ett vardagligt föremål tar sig från sin början någonstans i världen till att hamna hos oss som konsumenter.

Ni kommer att välja en produkt, till exempel en t-shirt, en mobiltelefon, en banan eller ett par hörlurar. Därefter ska ni ta reda på var produkten kommer ifrån, hur den har tillverkats och på vilket sätt den har transporterats. En viktig del i uppgiften är också att identifiera vilka olika yrken och arbetsuppgifter som behövs längs hela produktens resa.

STEG 1- VÄLJ PRODUKT

Eleverna väljer en vardagsprodukt (mobil, tröja, banan, energidryck, dator, cykel osv.). Svaren skrivs i bilaga 1.

Låt dem skriva ned:

- Vad är produkten?
- Varifrån tror jag att den kommer?
- Vilka yrken kan vara inblandade?

STEG 2-UNDERSÖK PRODUKTENS GLOBALA KEDJA

Eleverna gör en kartläggning över produktens resa:

1. Råvaror

- Var utvinns/odlas de?
- Vilka yrken arbetar här?
Ex: gruvarbetare, jordbrukare, geologer.

2. Förädling/produktion

- I vilka länder sker tillverkningen?
- Vilka jobbar där?
Ex: fabriksarbetare, maskinoperatörer, ingenjörer.

3. Transport och logistik

- Hur kommer produkten till Sverige?
- Vilka transportflöden ingår?
Ex: lastbilschaufförer, sjömän, speditörer.

4. Försäljning och konsumtion

- Var köper vi produkten?
- Vilka jobbar i sista ledet?
Ex: butikspersonal, marknadsförare, kundtjänst.

Eleverna visualiserar detta som en kedja, karta eller tidslinje.

STEG 3: YRKESANALYS – "VILKA JOBB FINNS I MIN PRODUKT?"

Eleverna väljer ett yrke från kedjan och tar reda på:

- Vad gör man i yrket?
- Vilka utbildningar leder dit?
- Hur ser arbetsmarknaden ut i Sverige/globalt?
- Vilka framtida kompetenser behövs?

STEG 4: HÅLLBARHETSREFLEKTION

Eleverna diskuterar:

- Vilka miljömässiga och sociala konsekvenser har kedjan?
- Hur påverkar vårt konsumtionsmönster arbetsvillkoren globalt?
- Vilka yrken arbetar för en mer hållbar produktion?

FÖRSLAG PÅ FÖRDJUPNINGSFRÅGOR

- Hur många länder är inblandade i din produkt?
- Var i kedjan finns störst värdeskapande - och vilka tjänar minst?
- Hur skulle en mer lokal kedja förändra vilka jobb som behövs?
- Om du designade om denna produkt för framtiden - vilka yrken skulle då behövas?

EXIT-TICKET (SNABB ÅTERKOPPLING)

Eleverna avslutar med att skriva:

- Ett nytt yrke jag lärde mig om
- Något som förvånade mig med produktens resa
- Ett sätt jag kan konsumera mer hållbart

TIPS TILL SIDOR ATT LÄSA MER PÅ

Globalis - Kartor och statistik om länder, handel, global utveckling
<https://www.globalis.se>

Gapminder - Jämför länder och se globala trender
<https://www.varldskoll.se>

WWF - Fakta om konsumtion, klimat och miljöpåverkan
<https://www.wwf.se>

Naturskyddsföreningen - Artiklar om råvaror, miljö och arbetsvillkor
<https://www.naturskyddsforeningen.se>

BILAGA 1-UNDERSÖK PRODUKTENS GLOBALA KEDJA

Den här bilagan hjälper dig att kartlägga en vald produkts resa genom världen, vilka yrken som behövs och hur produktionskedjan påverkar miljö och samhälle.

1. MIN PRODUKT

Produktval
Produktens namn:

.....

Varför valde jag denna produkt?

.....

2. KARTLÄGG PRODUKTENS KEDJA

Steg i kedjan	Länder	Vilka yrken finns här?
Råvaror	_____	_____
Tillverkning / Produktion	_____	_____
Transport & logistik	_____	_____
Försäljning / Konsumtion	_____	_____

3. YRKESANALYS

Välj ett yrke från produktens kedja och fyll i nedan:

Yrket heter:

.....

Vad gör man i yrket?

.....

.....

I vilka länder finns yrket i denna kedja?

.....

.....

Vilken utbildning leder dit?

.....

.....

Hur ser arbetsmarknaden ut i Sverige?

.....

.....

Hur kan detta yrke förändras i framtiden?

.....

.....

4. HÅLLBARHETSANALYS

Hur påverkar produkten miljön (till exempel utsläpp, vatten, markanvändning)?

.....
.....

Vilka sociala konsekvenser finns (till exempel arbetsvillkor, löner)?

.....
.....

Hur kan produkten göras mer hållbar?

.....
.....

KÄLLOR JAG ANVÄNT

.....
.....

